

โรคซางในเด็กมีจริงไหม เกิดจากอะไร ป้องกันได้หรือเปล่า

ดูแลลูกตามช่วงวัย

บทความ

พ.ศ. 20, 2024

8 นาที

อาการไข้ ลึนเป็นฝ้าขาว มีตุ่มในคอหรือตามตัว คุณแม่อาจเคยได้ยินคนกล่าวถึงว่าเป็นอาการของโรคซางมาก่อน แต่พอคุยกับคุณหมออาจจะตกใจก็ได้ เพราะคุณหมอในวงการแพทย์แผนปัจจุบัน อาจไม่ได้มองโรคนี้ในแบบเดียวกับคุณแม่ ถ้ามองต่างกัน การตีความเพื่อรักษาและป้องกันก็ต้องแตกต่างกันไปด้วย คุณแม่มีความรักขณะที่คุณหมอมีความรู้ ทั้งความรักและความรู้ต้องใช้ร่วมกัน จึงจะสร้างเกราะคุ้มกันทางสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีให้กับลูกน้อย

สรุป

- ในเอกสารของแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก ซาง เป็นคำอ้างอิงจากพระคัมภีร์ปฐมจินดา ในภาษาบาลี แปลตรง ๆ ว่าโรคในเด็ก
- ซางที่แปลว่าโรคในเด็ก เป็นคำกว้าง พบว่าในแผนแพทย์ปัจจุบันได้พยายามกำหนดขอบเขตนิยามคำว่า ซาง ว่าเป็น โรคที่เกี่ยวข้องกับการขาดสารอาหาร มีพยาธิในลำไส้ หรือโรคฟุงโรกัณปอด
- การดูแลโรคซาง ควรทำทั้งในแง่ของการป้องกันและการรักษาร่วมกัน คุณแม่ควรจัดอาหารที่มีโภชนาการครบถ้วนให้ลูกน้อยในปริมาณที่เหมาะสม ปรึกษากับคุณหมอเพื่อเข้ารับการตรวจและวินิจฉัยถ้ามีอาการผิดปกติที่น่าสงสัยจนทนอยู่เฉยให้บรรเทาเองไม่ได้

เลือกอ่านตามหัวข้อ

- รู้หรือไม่ โรคซาง ไม่มีอยู่จริงทางการแพทย์
- ทำไมเมื่อก่อนถึงเรียกกันว่า “โรคซาง”
- อาการของโรคซางในเด็ก มีอะไรบ้าง
- โรคซางในเด็ก เกิดจากสาเหตุอะไรกันแน่
- เราสามารถป้องกันโรคซางไม่ให้เกิดขึ้นกับลูกได้ไหม
- คุณหมอมีวิธีการรักษาโรคซางในเด็กอย่างไรบ้าง

รู้หรือไม่ โรคซาง ไม่มีอยู่จริงทางการแพทย์

- ซาง ปรากฏในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ว่าเป็น” ชื่อโรคชนิดหนึ่ง ตามตำราแพทย์แผนโบราณ เป็นโรคที่เป็นในเด็กเล็ก มีลักษณะเกิดเป็นเม็ดขึ้นในปากในคอ ลิ้นเป็นฝ้า มีอาการไม่กินนม ไม่กินข้าว ปวดหัว ตัวร้อน มีชื่อต่าง ๆ เช่น ซางเพลิง ซางน้ำ ซางขโมย ซางโจร ซางโค”
- จากการค้นหาข้อมูลเบื้องต้นจากเว็บไซต์ควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ก็จะไม่พบข้อมูลของโรคซาง
- ในคลังความรู้ พจนานุกรมศัพท์แพทย์และเภสัชกรรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ที่เผยแพร่โดยกรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก มีคำว่า ซาง ให้ความหมายว่า ซาง เรียบเรียงความหมายได้ว่า โรคในเด็ก พบในเด็กอายุน้อย มีอาการเป็นไข้ อ่อนเพลีย ปวดแสบ ปวดท้อง อาเจียน ไม่สามารถรับประทานอาหารได้ ท้องเสีย มีตุ่มเกิดขึ้นในปาก ลำคอ และลิ้นขุนขาว แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ ซางเจ้าเรือน และ ซางจร ชนิดที่สองนี้แสดงอาการแตกต่างกันตามวันเกิดของเด็ก

ทำไมเมื่อก่อนถึงเรียกกันว่า “โรคซาง”

- ซาง ในตำราแพทย์แผนโบราณ อ้างอิงถึงคัมภีร์ปฐมจินดาที่บันทึกโรคในเด็กวัยแรกเกิดถึง 12 ปี
- โรคซาง ปรากฏในพระคัมภีร์ปฐมจินดาที่ให้กำเนิดการรู้จักโรคซางนั้นว่าเป็นความรู้ที่ชิวโกมารภักจ หรือแพทย์สมัยพระพุทธเจ้าที่ปรากฏในพระคัมภีร์ทางศาสนา ได้รับมาจากต่อจากพระดาบสชื่อว่า ฤทธิยาธรรดาบส ซึ่งเป็นอาจารย์
- หากพิจารณาจากการกำเนิดของชื่อ และเทียบกับภาษาบาลีที่เคยรุ่งเรืองในอินเดีย จะพบคำศัพท์ ซาง แปลว่า “กุมารคลโรค” หรือโรคที่เกิดในเด็ก ในพจนานุกรมสำหรับผู้เรียนภาษาบาลี
- ดังนั้นที่เมื่อก่อนเรียกโรคในเด็กว่า “โรคซาง” ก็เพราะอิทธิพลการใช้พระคัมภีร์ปฐมจินดาของแพทย์แผนโบราณในการรักษาโรคต่าง ๆ

อาการของโรคซางในเด็ก มีอะไรบ้าง

- สรุปโดยทั่วไป โรคซางในเด็ก คือ เม็ดขึ้นในปากในคอ ลิ้นเป็นฝ้า มีอาการ เช่น ไม่กินนม ไม่กินข้าว ปวดหัวตัวร้อน
- ในการศึกษาภูมิปัญญาหมอพื้นบ้านในการรักษาโรคหละ ละอองซางในเด็ก อาการของโรคซางจะมีแผลในปาก ปากเปื่อย ออกเม็ดออกผื่นตามร่างกาย บางทีก็ท้องเสีย ท้องผูก ปวดบิดถ่ายเป็นมูกเลือด
- สรุปอาการให้แคบลง ตามคำแนะนำของ ผู้เชี่ยวชาญบางท่าน เป็นอาการขาดสารอาหารและพุ่งโรกันปอดเพราะพยาธิลำไส้

โรคซางในเด็ก เกิดจากสาเหตุอะไรกันแน่

1. หมอพื้นบ้าน

เชื่อว่า ซางเกิดจากคุณแม่ของลูกน้อยเลือกกินของที่แสลง ซึ่งส่งผลเสียต่อเด็กที่ดื่มนมแม่ ร่องลงไปเป็นเพราะกรรมพันธุ์ หรือธรรมชาติที่ทำให้เกิดผลของโรค ทั้งนี้เป็นเพียงความเชื่อเท่านั้น

2. อาการซางเจ้าเรือนแบ่งตามความเชื่อดั้งเดิม

- **ซางไฟ** มีไข้ เจ็บตามเนื้อตามตัว ไม่อยากอาหาร กรณีถ้าอาการแยลง กลางลิ้นจะเป็นสีแดง ขอบลิ้นเป็นสีแดง ถ้ามีเลือดออกจะถึงตายได้ มีตุ่มพองเหมือนไฟลวก เป็นถุงหนองที่ผิวหนัง ท้อง ขุ่น แข็ง ทางเดินหายใจทำงานผิดปกติ ถ่ายเป็นมูก เป็นเลือด เป็นหนอง ดับมีขนาดใหญ่อื่น อาเจียนอาหารออกมา
- **ซางน้ำ** มีไข้ ท้องโต กินอาหารได้มาก มีผื่นสีแดงบนผิวหนัง บริเวณหลัง ร้าวคาง แขน กลางทรวงอก ป่วยแล้วไม่ถึงตาย ระบบทางเดินอาหารไม่ปกติ ชับถ่ายมีกลิ่น
- **ซางแดง** มีไข้ กินอาหารได้ ถอนหายใจยาว กรณีอาการหนักจะถ่ายเป็นมูกเลือด เป็นหนองที่ผิวหนังแฉกระหม่อม สันหลัง คอ คาง ขาหนีบ และรักแร้จะมีตุ่มสีแดง มีความผิดปกติของระบบทางเดินอาหาร อาเจียน ถ่ายปัสสาวะและอุจจาระไม่สะดวก
- **ซางสะกอก** มีไข้ กินอาหารได้ ถอนหายใจยาว กรณีอาการหนักจะถ่ายเป็นมูกเลือด เบลอมีน อยู่ไม่นิ่ง มีตุ่มที่ผิวหนังบริเวณรอบสะดือ ทวารหนัก กระหม่อม หลัง และเหงือก ระบบทางเดินอาหารไม่ปกติ ปัสสาวะและอุจจาระติดขัด อาเจียนปกติ และมีอาเจียนเป็นลม หลังแข็ง ตัวเหลือง ตัวแห้ง
- **ซางวัว** มีไข้ เจ็บตามร่างกาย สะอึก หวุดใจติดขัด ตัวแดง ผิวหน้าสาก เมื่ออาการหนักจะถ่ายและอาเจียน บนตัวมีผดผื่น ที่ต้นลิ้นและข้างลิ้นมีตุ่มขึ้น ปากและลิ้นเปื่อย ไอ มีความผิดปกติในทางเดินหายใจ
- **ซางช้าง** มีไข้ เจ็บที่มือและเท้า ไม่รับประทานอาหาร ก้าวร้าวกัดเต้าคุณแม่ ถ้าอาการหนักจะไอ อาเจียนเป็นลม เจ็บคอ คอบวม รอบ ๆ คอจะเปื่อยเน่า ถ่ายเป็นมูกเลือด ผิวหนังบริเวณท้องถึงอก คอ ลิ้น ปาก เท้า หัวหนาว ซายโครง มีเม็ดขึ้น คันไปทั้งตัว ระบบทางเดินอาหารมีปัญหา กระหายน้ำ ปวดปัสสาวะบ่อย มีอาการท้องผูก
- **ซางขโมย** มีไข้ รับประทานอาหารได้ รู้สึกเสียดแทงไปทั่วทั้งตัว อาการหนักจะถ่ายเป็นน้ำเหม็นและมีมูกเลือด ผิวหนังเป็นเกล็ดแห้ง การมองเห็นไม่ค่อยดี ผิวหนังบริเวณสันหลัง กระหม่อม ปาก ลิ้น มีเม็ดตุ่มขึ้น ตัวสลายเหมือนปลากระทิง มีแผลเปื่อยเป็นขุมทั้งตัว ปาก และคอเปื่อย ปากแตก มีความผิดปกติในทางเดินอาหาร เจ็บหัวหนาว ปวดมวน
- **หากมองเป็นโรคในเด็ก** อาจจะต้องดูตามอาการ ต้องได้รับคำวินิจฉัยจากคุณหมอ เพื่อระบุหาสาเหตุของโรค
- **มองกรอบความเป็นไปได้ที่แคบลง** สาเหตุหลักอาจเป็นอาการขาดสารอาหาร และฟุงโรกัน ปูดเพราะพยาธิลำไส้
- **ทั้งหมดนี้ไม่ได้มากจากความรู้ทางการแพทย์แผนปัจจุบัน** โดยเป็นเพียงความเชื่อสืบต่อกันมาจากอดีต หากลูกมีอาการป่วยใด ๆ ที่คล้ายซาง ควรพาลูกไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาล เพื่อหาสาเหตุที่แท้จริงและรับการรักษาอย่างถูกต้องต่อไป

เราสามารถป้องกันโรคซางไม่ให้เกิดขึ้นกับลูกได้ไหม

ดูแลลูกผ่านการรับประทานอาหาร

- อาหารที่ถูกหลักโภชนาการ และมีสารอาหารครบถ้วน
- อาหารที่ปรุงสุกสะอาด
- ปริมาณอาหารที่เหมาะสม

การดูแลเบื้องต้นนี้สอดคล้องกับคำแนะนำของแพทย์แผนปัจจุบันให้ดูแลเรื่องโภชนาการ และบันทึกอาการของโบราณจารย์ ที่ว่าเด็กเป็นซางนั้นเกิดจากเด็กกินอาหารสกปรก ติดเชื้อโรค เป็นบิด เป็นมูก ท้องเดิน บางคนมีอาการท้องอืดเสบ เป็นไข้เพราะเชื้อโรค อจจาาระบ่งบอกสุขภาพที่ไม่ดี และเด็กบางคนก็เป็นซางเพราะกินอาหารสกปรก ติดไข่หรือตัวพยาธิไส้เดือนเข้าไป ทำให้ไม่เติบโตสมวัย เด็กจะหิวโหยอยากกินของแปลก ๆ เพราะความหิวโหย ผิดพรรณหม่นหมอง ไม่มีแรง จิตใจซึมเศร้า เสียงเบา มีผี มีหนอง ต่อมทอนซิลอักเสบ สำรอกหรืออ้วก และความผิดปกติอื่น ๆ เด็กอาจจะชัก และหอบในบางที่ด้วย

คุณหมอมีวิธีรักษาโรคซางในเด็กอย่างไรบ้าง

แพทย์จะตรวจร่างกายหาสาเหตุ และวินิจฉัยอาการหรือโรค ร่วมกับแนะนำการจัดการเลือกสรรอาหารและดูแลโภชนาการ รวมถึงสุขอนามัยของอาหาร เพื่อลูกรัก

ซาง เป็นคำจำกัดความอาการผิดปกติในเด็กที่ตกทอดมาแต่โบราณ เป็นส่วนหนึ่งของภูมิปัญญาแบบไทยที่พยายามรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต และรักษาด้วยการเรียนรู้ผิดถูกจากการใช้ยาสมุนไพร แต่อาจเพราะไม่ได้จำกัดความไว้แต่ต้นเป็นกรอบแคบ เมื่อพูดถึงการรักษาในทางการแพทย์สมัยใหม่ที่มีระเบียบแยกแยะโรคตามอาการ จึงไม่มีการยอมรับ ซาง เป็นคำศัพท์ทางการแพทย์แผนปัจจุบัน หากคุณแม่สังเกตเห็นอาการผิดปกติใดเกิดขึ้นกับลูก ควรพาไปพบแพทย์เพื่อได้รับการตรวจวินิจฉัยและรักษาอย่างถูกวิธี

*นมแม่มีสารอาหารกว่า 200 ชนิด รวมทั้ง แอลฟาแล็ค [แอลฟาแล็คตัลบูมิน] และ สฟิงโกไมอีลิน

บทความแนะนำสำหรับคุณแม่

- สฟิงโกไมอีลิน และ แอลฟาแล็ค สฟิงโกไมอีลิน คืออะไร สำคัญอย่างไรต่อสมองลูกน้อย
- DHA สารอาหารสำคัญ ช่วยพัฒนาสมองของลูกน้อย
- 2'-FL คืออะไร? รู้จัก 2'-FL โอลิโกแซคคาไรด์ในนมแม่ (HMOs)
- นานนมเหลือง ที่มี แอลฟาแล็ค สฟิงโกไมอีลิน สารอาหารสำคัญ ช่วยพัฒนาสมองจากแม่สู่ลูก
- ลูกเป็นโรคภูมิแพ้ คุณแม่รับมือภูมิแพ้ในเด็กได้อย่างไร
- ลูกอ้วก ไม่มีไข้ ท้องเสีย เกิดจากอะไร คุณพ่อคุณแม่ รับมืออย่างไรดี
- อาการทารกท้องอืด พร้อมวิธีป้องกันและวิธีดูแลทารกท้องอืด
- สีอุจจาระทารก สีแบบไหนปกติ สีแบบไหนที่คุณแม่ต้องระวัง
- ลูกอุจจาระสีเขียวอันตรายไหม อีทาร์กสีเขียวบ่งบอกอะไรได้บ้าง
- ลูกท้องเสียให้กินอะไรดี ลูกท้องเสียกี่วันหาย อาการแบบไหนเรียกรุนแรง
- ทารกไม่ถ่ายกี่วันผิดปกติ ทารกตดบ่อย ลูกน้อยควรกินอะไรให้ขับถ่ายง่าย
- ทารกอุจจาระเป็นเม็ดมะเขือ อุจจาระเป็นเม็ด พร้อมวิธีป้องกันเบื้องต้น
- ทารกอุจจาระมีมูก ลูกท้องเสียถ่ายมีมูกเลือด แบบไหนที่ต้องระวัง
- วิธีนวดท้องให้ทารกถ่าย สำหรับลูกน้อยที่ท้องผูก ไม่ยอมถ่ายหลายวัน
- ลูกปวดท้องตรงสะดือเป็น ๆ หาย ๆ เกิดจากอะไร พร้อมวิธีดูแลทารกปวดท้อง

อ้างอิง:

1. คำว่า "ซาง", พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554
2. รายชื่อโรค, กรมควบคุมโรค
3. พจนานุกรมศัพท์แพทย์และเภสัชกรรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (DICTIONARY), กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข
4. โรคซาง, หมอชาวบ้าน
5. การศึกษาความถี่ของสมุนไพรจากตำรับยารักษาโรคหาละออง ซาง ในคัมภีร์ปฐมจินดา, วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี
6. พระคัมภีร์ปฐมจินดา อายุรเวทศึกษา, โรงเรียนสิริภักดิ์การแพทย์แผนไทย

7. พจนานุกรม ไทย-บาลี, โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย
8. การศึกษาภูมิปัญญาหมอพื้นบ้านในการรักษาโรค หลະ ละอองช้างในเด็ก, มหาวิทยาลัยการ
จัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น
9. การศึกษาภูมิปัญญาหมอพื้นบ้านในการรักษาโรค หลະ ละอองช้างในเด็ก, มหาวิทยาลัยการ
จัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น
10. ชางที่มีความรุนแรงในเด็ก, กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
11. ว่าด้วยยารักษาโรคเด็ก, หมอชาวบ้าน

อ้างอิง ณ วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2567

คุณแม่ตั้งครรภ์

แม่ผ่าคลอด

ดูแลลูกตามช่วงวัย

ภูมิแพ้ในเด็ก

แอลฟาแล็ค สฟิงโกไมอีลิน

พัฒนาการสมองลูกน้อย

การขับถ่ายลูกน้อย

คุณแม่ให้นมบุตร

เครื่องมือตัวช่วยคุณแม่

อาหารเด็ก

S-Mom Club

ข้อมูลผลิตภัณฑ์

โปรโมชัน